25 m ilgio pylimas. Ankstyvasis piliakalnis buvo įrengtas Š kyšulio dalyje ir nuo aukštumos atskirtas pylimu. Jame buvo gyvenama I tūkstantmečio pr. Kr. pabaigoje–pirmaisiais amžiais po Kr. Vėliau, atrodo, kurį laiką piliakalnis buvo negyvenamas, ir tik Vikingų laikotarpiu (VIII–X a.) jame įrengta slėptuvinio pobūdžio medinė pilaitė. Tuo laiku aikštelės P pakraštyje buvo paaukštintas pylimas, pati aikštelė išgrįsta akmenimis, įrengtas pylimu ir grioviu įtvirtintas priešpilis. Šis piliakalnis bent kartą buvo užpultas, tai liudija šlaite surastas pamestas ietigalis. Greičiausiai antruoju piliakalnio panaudojimo laikotarpiu jo Š papėdėje būta nedidelės gyvenvietės.

Gintautas Zabiela

Excavations in Vėlaičiai hill-fort

In 1996–1997 in an area of 348 m² LIH conducted a research on the structural remains of Vėlaičiai hill-fort. The findings included remains of a habitation zone together with modelled pottery with a brushed, grain-like and plain surface, an iron socketed spearhead, a stone paving as well as foot fortifications. It was established that the hill-fort, situated on the confluence of the rivers Atlanta and Tyrupalis, was erected back in the times of B.C. and used to be inhabited until the beginning of the 2nd millennium.

Vladas Žulkus

Ąžuolų sala – naujas archeologinis kompleksas Platelių ežere

Platelių ežero ŠV gale, V pakrantėje, yra poilsiavietė, vadinama Ąžuolų sala. Šiandien tai ežero iškyšulys, iš R plaunamas ežero, o iš V apsuptas pelkės – buvusios giliai įsiterpusios ežero įlankos. Šis kyšulys baigiasi nedidele salele, kurią nuo sausumos ir dabar skiria vanduo. Nesunku pastebėti, jog dabartinis iškyšulys taip pat yra dvi sujungtos salelės. Tos salelės sampilu buvo sujungtos, prieš kelis dešimtmečius įrengiant

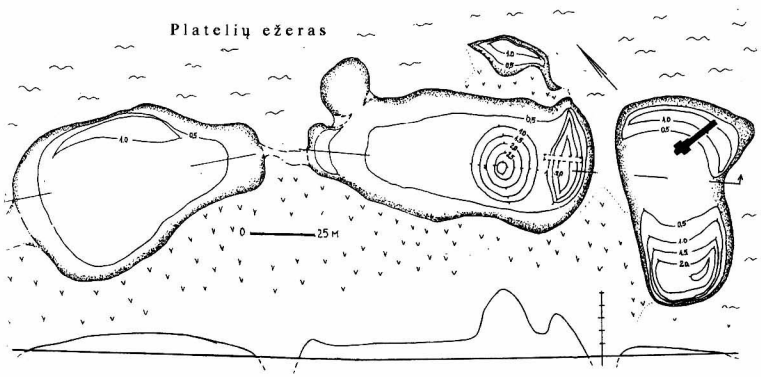
poilsiavietę. Šiuo metu dvi buvusios salos paverstos stovyklaviete, į jas važinėjama automobiliais.

Vietos apžiūra ir padaryta toponuotrauka leidžia daryti prielaidą, jog pertvarkius ežero iškyšulį, trys žemos salelės, sąlyginai vadinamos Pietine, Vidurine ir Šiaurine, buvo atskirtos dirbtiniais grioviais dar senovėje. Pietinę salą nuo Vidurinės ir dabar dar skiria apie 5 m pločio negilaus vandens juosta, Vidurinė nuo Šiaurinės yra buvusi atskirta apie 15 m pločio grioviu, o pastarąją nuo nuolaidaus kranto skyrė apie 20 m pločio vandens ruožas.

Pietinė sala yra apie 85 m ilgio ir iki 55 m pločio ŠR gale. Ten, taip pat ir PV gale, yra lyg ir pylimų liekanų. Vidurinė sala yra apie 114 m ilgio (ŠV–PR kryptimi) ir apie 50 m pločio. Salos Š gale yra beveik taisyklingai apskritas pusiasalis, senovėje buvęs beveik atskirtas nuo salos. ŠR krašte per kelis metrus nuo didesnės salos yra dar maža stati salelė. Vidurinėje saloje, P krašte, yra išlikęs iki 2 m aukščio pylimėlis, neryškūs pylimo pėdsakai matomi ir Š gale, prie buvusio griovio. Greta P pylimo yra apie 25–30 m dydžio ties pagrindu ir iki 2,7 m aukščio taisyklingos formos sampilas – „pilkapis". Žmonių labiausiai nuniokotoje Šiaurinėje saloje (apie 100x55 m dydžio) į ežerą nukreiptame ŠR krašte, esama lyg ir dirbtinės kilmės pylimėlio pėdsakų.

Ąžuolų salos Pietinėje saloje, skersai pylimėlio, ŠR krašte, buvo iškasta 55 m^2 dydžio žvalgomoji perkasa (pav. 9). Apie 1,3 m aukščio pylimo viršuje aptikta perdegusio molio tinko ir kelios stulpavietės. Keramikos ir kitokių radinių nerasta. Šioje saloje buvo iškasta 19 15x15 cm dydžio prakasėlių, iš kurių buvo paimti mėginiai fosfatų analizei. Ryškesnio kultūrinio sluoksnio nepastebėta (20–30 cm gylyje jau buvo įžemis), rasta tik keli perdegusio molio trupiniai ir angliukų dėmelių. Žvalgomąja perkasa buvo planuota kirsti ir Vidurinės salos P pylimą, tačiau ji neiškasta – tik nukelta ir vėl uždėta velėna.

Žvalgant po vandeniu greta Ąžuolų salos, giliame dugno dumble aptikta senovinių medžio dirbinių: pagaliukų su kiaurymėmis, tinklo plūdė. Per 150 m nuo kranto, apie 4 m gylyje, rastas apie 90x70 cm dydžio akmuo su taisyklinga dirbtine ovalia įduba, primenantis trinamųjų girnų akmenį.

Pav. 9. Ąžuolų salos planas ir perkasos vieta.
Fig. 9. Map of Ąžuolų sala (Oak Island) and site of the researched segment

Nedideli kasinėjimai rodo Ąžuolų saloje esant neįprastą archeologinį kompleksą, tačiau ir jo pobūdis, ir chronologija kol kas tebėra visiškai neaiškūs.

Vladas Žulkus

Ąžuolų island: a new archeological complex in Lake Plateliai

Long ago the headland of Lake Plateliai was divided by ditches into three parts, which resulted in the formation of three small islands. Excavations in one of them revealed remains of defensive fortifications, while a research on the other two islands included the ramparts and one hill-fort. The findings suggest the existence of an archeological complex, the function and chronology of which remain problematic.